

با مناطق ویژه اقتصادی در روسیه آشنا شوید

به گزارش روابط عمومی و امور بین الملل منطقه آزاد چابهار به نقل از اقتصاد 24، روسیه اقتصادی کالا محور دارد و انرژی مهمترین بخش اقتصاد روسیه را تشکیل می دهد به طوری که آن را به بزرگترین تولید کننده نفت جهان تبدیل کرده که ۲۰ الی ۲۵ درصد تولید ناخالص داخلی، ۶۵ درصد کل صادرات و ۳۰ درصد بودجه دولت روسیه را شامل می شود.

در سال ۲۰۱۸ نرخ رشد اقتصادی روسیه ۲.۳ درصد بود که بالاترین شاخص طی ۶ سال اخیر محسوب می شد و حتی تشدید تحریم ها و فشار بازار مالی جهان بر این شاخص تأثیر نگذاشت. اما به گفته برخی منابع بانک جهانی پیش بینی نرخ رشد اقتصاد روسیه در سال ۲۰۱۹ را به خاطر کاهش استخراج نفت، سیاست پولی سخت گیرانه تر و افزایش مالیات بر ارزش افزوده در اوایل امسال از ۱.۴ به ۱.۲ درصد در نظر گرفته است.

بنادر مهم روسیه

وسعت روسیه و مرزهای آبی آن موجب شده تا این کشور بنادر زیاد و پراهمیتی داشته باشد. این کشور ۱۰۲ هزار کیلومتر راه آبی دارد که ۳۳ هزار کیلومتر آن قابل کشتیرانی است و در حدود ۴۲ هزار کیلومتر مرز آب در سواحل سه اقیانوس دارد که نقش عمده ای در حمل و نقل بین المللی کالا ایفا می کند.

بنادر نووروسیسک و توآپسه در دریای سیاه، بندر تاگنروک در دریای آزوف، بنادر سن پترزبورگ، کالینگراد، بالتیسک و وی بورگ در دریای بالتیک قرار دارند. در دریای سفید بندر آرخانگلسک تنها شهر بندری شمالی روسیه است و از آنجایی که تمام سال کشتیرانی در آن بدون مشکل انجام می شود در جهان معروف است.

ولادی وستوک و ناخودکا نیز دو بندر در دریای ژاپن هستند. ناخودکا یکی از شرقی ترین شهرهای بزرگ روسیه است.

بنادر آستراخان و ماخاچ قلعه نیز در دریای خزر قرار گرفته اند.

مناطق ویژه اقتصادی روسیه

پس از بحران اقتصادی ۱۹۹۸ دولت روسیه انبارهای معاف از عوارض گمرکی و مناطق اقتصادی را مجاز شناخت. در این مناطق عوارض گمرکی دریافت نمی شود و معاملات عمده فروشی مجاز، اما خرده فروشی ممنوع و مدت دپو نامحدود است.

این انبارها و مناطق گمرکی آزاد در مناطقی مثل فرودگاه ها، بنادر، راه آهن و ترمینال های باربری وجود دارند. در فدراسیون روسیه تنها منطقه کالینینگراد است که از نوعی از مقررات مناطق آزاد بهره می برد و در واقع عدم موفقیت این منطقه در جذب سرمایه گذاری بر رویکرد کلی روسیه نسبت به مناطق آزاد تاثیرگذار بوده است و باعث شد روسیه به مناطق ویژه اقتصادی توجه ویژه تری بکند.

مناطق ویژه اقتصادی مناطقی مطلوب برای کسب و کار هستند که مزایای مالیاتی و گمرکی را شامل می شوند و دسترسی به زیر ساخت های مناسب دارند. دولت روسیه در سال ۲۰۰۵ قانون تاسیس مناطق ویژه اقتصادی که بر ساخت مناطق تولید صنعتی و مناطق

متمرکز بر تحقیق و توسعه و فناوری‌های پیشرفته، ناظر است را برای یک دوره ۱۲ ساله تصویب کرد و آژانس مدیریت مناطق ویژه اقتصادی فدراسیون روسیه، را مسئول اجرای مناطق ساخت.

در حال حاضر ۳۳ منطقه ویژه اقتصادی تحت قانون فدرال ۱۱۶_FZ از سال ۲۰۰۵ در روسیه ساخته شده و در حال استفاده هستند که تا سال ۲۰۱۶ بیش از ۴۷۰ شرکت از ۲۹ کشور ساکن این مناطق شده و ۱۸ هزار فرصت شغلی ایجاد کرده بودند.

فدراسیون روسیه به ۱۲ منطقه اقتصادی تقسیم می‌شود که هر یک از واحدهای فدرال در داخل یکی از آنها قرار می‌گیرند. مناطق اقتصادی به منظور سهولت در برنامه‌ریزی‌های اقتصادی و بررسی‌های آماری به تقسیمات کشوری فدراسیون روسیه افزوده شده‌اند.

مناطق ویژه اقتصادی در مناطق جغرافیایی متفاوتی قرار گرفته اند که پراکندگی آن را در نقشه زیر می‌توانید مشاهده کنید.

دولت در هر منطقه ویژه اقتصادی، مجموعه قوانین ویژه‌ای اعمال می‌کند که بسته‌هایی از مشوق‌های مالیاتی و ترجیحات گمرکی را در اختیار سرمایه‌گذاران می‌گذارد، همچنین دسترسی به زیرساخت‌های مهندسی، حمل و نقل و تجاری را تضمین می‌کند. هزینه سرمایه‌گذاران در اجرای پروژه‌های این مناطق به طور متوسط ۳۰ درصد کمتر از شاخص‌های کل روسیه است. مناطق ویژه اقتصادی برای شرکت‌های روسی به منزله تحقیق پروژه‌های بلند پروازانه و ورود به بازارهای خارجی است.

مناطق ویژه اقتصادی تولیدی - صنعتی

مناطق ویژه اقتصادی تولیدی - صنعتی مناطق وسیعی در روسیه را تشکیل می‌دهند که نزدیکی به منابع تولید، دسترسی به زیرساخت‌های موجود و مسیرهای حمل و نقل کلیدی از مزیت‌های اصلی آنها محسوب می‌شود. روسیه ۹ منطقه را در این تقسیم بندی قرار داده که از آن جمله، الابوگا، لیپتسک، موگلینا و آستراخان هستند.

مناطق ویژه اقتصادی برای تحقیق و توسعه

این مناطق در مراکز بزرگ علمی و آموزشی با سابقه تحقیقات طولانی واقع شده اند که فرصت‌های بزرگی برای تولید محصولات با تکنولوژی بالا ارائه می‌دهند که از جمله فعالیت‌های آنان می‌توان به فناوری نانو، فناوری‌های پزشکی، فن آوری هسته‌ای و فن آوری صرفه جویی اشاره کرد. زیلینگراد و پترزبورگ دو نمونه از ۶ منطقه ویژه اقتصادی تحقیق و توسعه روسیه هستند.

زیلینگراد یک مرکز شناخته شده الکترونیک و پترزبورگ مرکز مهندسی دقیق و مرکز مهندسی الکترونیک محسوب می‌شوند.

مناطق ویژه اقتصادی گردشگری

این مناطق محبوبترین مناطق روسیه را تشکیل می‌دهند که برای گردشگری، ورزش و تفریح بسیار مناسب هستند. گردشگری فرهنگی، گردشگری سلامت، گردشگری کروز، گردشگری فعال و خطرناک و گردشگری مذهبی از فعالیت‌های این مناطق به حساب می‌آیند. استراحتگاه قفقاز، جزیره روسکی و کاتون فیروزه‌ای سه نمونه از این مناطق در روسیه هستند.

مناطق ویژه اقتصادی بندری

این مناطق می‌توانند به عنوان مکان‌های کشتی سازی و یا مکان‌های شرکت‌های تعمیرکننده کشتی مورد استفاده قرار بگیرند. فعالیت این مناطق شامل تولید تجهیزات حمل و نقل هوایی، تدارکات حمل و نقل و فعالیت‌های بندری است. سه بندر شورویری، اولیانوسک و مورمانسک جزو این طبقه بندی هستند.

از میان این مناطق ویژه اقتصادی، دو منطقه لوتوس آستراخان و بندر مخاچ قلعه از آنجایی که در دریای خزر قرار گرفته اند و روابط تجاری با ایران دارند از اهمیت ویژه‌ای برای ایران برخوردارند.

منطقه ویژه اقتصادی آستراخان

منطقه ویژه اقتصادی لوتوس آستراخان روسیه از چهار سال پیش با هدف توسعه مراودات با کشورهای حاشیه دریای خزر به ویژه ایران آغاز به کار کرده است. طبق گفته مدیرعامل منطقه ویژه اقتصادی “لوتوس” آستراخان روسیه ۱۷۱ شرکت با سرمایه ایرانی در منطقه ویژه اقتصادی لوتوس آستراخان روسیه به ثبت رسیده است.

ایران و روسیه به دنبال افزایش مبادله کالا در مسیر کریدور شمال-جنوب و همچنین توسعه گردشگری دریایی در خزر هستند. سرگئی میلوشکین در حاشیه پانزدهمین نشست کمیسیون همکاری‌های تجاری و اقتصادی ایران و روسیه که در خرداد ماه سال جاری برگزار شد، خاطرنشان کرد: با توجه به ظرفیت‌ها و علایق بازرگانان ایرانی و توافق‌نامه سه جانبه امضاء شده با منطقه آزاد انزلی و چابهار، منطقه ویژه آستراخان به انبار عمده کالاهای کشور ایران برای صادرات به حوزه اوراسیا تبدیل می‌شود.

استان آستراخان یکی از استان‌های کشور روسیه در بخش شمالی دریای خزر است. نام این منطقه در متون قدیمی فارسی به صورت هَشْتَرخان، حاجی‌طرخان و حاجی‌ترخان آمده است. این شهر در جنوب شرقی مسکو قرار دارد و بر روی ۱۱ جزیره واقع شده و به اقیانوس آرام، دریای خزر، دریای بالتیک و دریای سیاه دسترسی دارد.

مقبره کورمان قزی، سارای باتو، قرارگاه قزل اردو از نقاط تاریخی و گردشگری آستراخان محسوب می‌شود. این شهر از سال ۱۵۵۸ میلادی پس از تصرف این منطقه توسط تزار ایوان چهارم و الحاق آن به خاک روسیه، به آستراخان تغییر نام داده است.

در آغاز قرن هفدهم آستراخان در تولید ماهی، به خصوص ماهیان خاویاری از جمله، استروژن، بلوگا و استرلیاد از شهرت جهانی برخوردار شد. بازدید تزار پتر اول از آستراخان در سال ۱۷۲۲ به این منطقه اهمیت بیشتری داد. با ایجاد بندر و تشکیلات نیروی دریایی، آستراخان ضمن قرار گرفتن در مسیر راه بزرگ تجاری وارد مرحله تازه‌ای از حیات اقتصادی و سیاسی خود شد و همین توجه موجب شد تا بعدها در آستراخان کارخانجات کشتی سازی و بنادر متعدد ایجاد شود.

تسلط کمونیسم در سال ۱۹۱۷ و محدودیت‌های ارتباط با خارجیان موجب شد تا آستراخان، درخشش گذشته خود را به عنوان دروازه روسیه به خزر در حمل و نقل و تبادلات جهانی از دست بدهد و با تعطیل شدن سرکنسولگری ایران در سال ۱۹۳۲ در آستراخان، گمرک این شهر نیز برچیده شده و حیات اقتصادی از آستراخان رخت بر بندد و با قطع ارتباطات، این شهر تاریخی در بن بست قرار گرفت و به تبعیدگاه مخالفان تبدیل شد.

فروپاشی اتحاد شوروی سابق در سال ۱۹۹۰، خروج آستراخان از انزوا را به دنبال داشت و پس از گذشت ۷۰ سال حکومت کمونیستی و شکستن دیوارهای آهنین، آستراخان با اشتیاق فراوان از کشتی ایرانی میرزا کوچک خان استقبال کرد و زندگی دوباره تجاری و برقراری ارتباط با دنیای خارج را جشن گرفت.

ماهی یکی از منابع مهم اقتصاد آستراخان به شمار می‌رود که نقش اساسی در تغذیه مردم و تأمین بودجه استان دارد. بخشی از آب‌های دریای خزر و وجود رود ولگا، جایگاه بسیار با ارزشی برای صید انواع ماهیان فراهم کرده است. از بیش از ۶۰ گونه ماهی دریایی (خزری) و رودخانه‌ای موجود، بیش از ۳۰ گونه آن در استان آستراخان صید می‌شود. نفت و گاز، بخش مهمی از تأمین انرژی و بودجه آستراخان را تشکیل می‌دهد.

سیستم حمل و نقل در استان آستراخان با داشتن راه‌های آبی طولانی و خطوط آهن دو طرفه از شرایط خوبی در منطقه برخوردار است.

صنعت کشتی سازی استان آستراخان ظرفیت‌های تولیدی بزرگی را دارا بوده و کاملاً با نیازهای بازار مدرن برای ساخت کشتی‌ها با اهداف گوناگون در تطابق است.

جمهوری داغستان، بندر مخاچ قلعه

جمهوری داغستان نیز یکی از ۸۵ واحد فدرال کشور روسیه است که به صورت یک جمهوری اداره می‌شود. مرکز و بزرگترین شهر آن مخاچ قلعه است که در سواحل خزر بنا شده است. پس از مخاچ قلعه، شهردر بند مهمترین شهر این جمهوری محسوب می‌شود.

شهر دربند داغستان قرن‌ها شمالی‌ترین نقطه ایران و دژ مرزی شاهنشاهی ایران به‌شمار می‌آمد. شاهنشاهان ایران برای استوارتر ساختن این مرز، ایرانیان زیادی را از داخل کشور به منطقه دربند کوچاندند.

نفت، گاز، زغال سنگ و مواد معدنی دیگر از ذخایر مهم این جمهوری است که منطقه ترانزیتی مهمی در مسیر روسیه به جمهوری آذربایجان و ایران محسوب می‌شود.

بندر تجاری ماخاچ قلعه تنها بندر در حاشیه دریای خزر محسوب می‌شود که طی فصل زمستان یخ نمی‌بندد و از عمق کافی برخوردار است. این بندر حلقه مهم استراتژیک برای سیستم حمل و نقل جنوب روسیه با کشورهای آسیای مرکزی، ایران، ماورای قفقاز و سایر کشورهای منطقه محسوب می‌شود.

اقتصاد ۲۴ بیشتر نقش مناطق آزاد در اقتصاد آلمان، چین، ترکیه و امارات، هند، سنگاپور، اسپانیا، کره جنوبی و کاستاریکا را نیز بررسی کرده بود که گزارش آن را می‌توانید مطالعه کنید.

ساجده رحیمی

